

Banera, banetes, V. Ban -Baniu, V. Valldemaniu (s. v. Manola) Bano (Canyada ~), V. Vallivana Bantonella, art. Ve- (miscel·l. mossàrab)

(XLIV, 102). La Banyeta vt. a Riudellots de la Creu i a Palol de Revardit (XLIV, 147).

BANÚS

Nom de diversos masos. El mapa Brossa de St. Julià de Vilatorrada, marca *Banús*, prop de Tavèrnoles: recordo oït *al banús* o Can *Banús*, entre Folgueroles i Savassona, 1925; un mas important que recordo haver vist prop de Cabriels o Vilassars de Dalt, c. 1910-12; *Mas Banús* te. Cerdanyola (Vallès) (el propietari era Pau *Banús*, mitjan S. XVIII (Mimó, *Mas. de Cerd.*, 91, 92). *Son Banús* poss. mall., i NPP Manacor, Alaró, 15 Palma (BDLC ix, 124).

La forma originària fou *Bonuç* (dissimilada en *Ba-*), que Aebischer (*Onom.* 19) documenta escrit *Bonucio* en el S. XI; jo en tinc cites de 893, 987, 996 (Terrassa, *BABL* vii, 394); *Bonuç* 1084 (*Cart. St. Cu.* II, 381), i *Spill Cbò.* a Llesui (f° 111r). Funcionava com a prenom: *Bon(n)ucio Frexeneda* (mj. S. XI, Vilamajor, 52); i pres en el corrent dominant de l'antroponímia d'aleshores, apareix també declinat com a NP germ.: *Bonutionem* a. 988, a Ceret (colle. Moreau). La dissimilació *o-ú > e-ú* és de tipus normal, i així trobem, ja d'antic: Gilabertus *Benucii* 1063 (*Cart. St. Cu.* II, 304), Andreea *Benuz* 1254 i Vic (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 399).

Segons l'estudi d'Aebischer els NPP en *-uç(io)*, formen un tipus que a Cat. apareix en massa, com a derivats de mots apel·latius, en majoria adjectius romànics coneguts (*Bellús*, *Marcús*, *Ferrús* etc.), com aquest ho deu ser de *bo*, *bona*. Ha de ser, doncs, casual, la paronímia amb un nom pre-romà *Bonussa* (que comentarem s. v. *Marcús*; i cf. *Benós*).

Bany, *Banys*, V. s. v. *Banyeres*

BANYA, BANYES

Com que és NL que es repeteix bastant, i ja antic, i en llocs del NE. del Principat, convé descartar la temptació de veure-hi alguna relíquia pròpiament pre-romana (p. ex. una variant del celtisme *BENNA* 'mena de cistell o panera, que en top. pren l'acc. de 'coma, clotada' (i fins una alternança *en/an* es justificaria en part del cèltic), o arabisme o un derivat de *BALNEUM*. Ens en desenganya l'orònim *Banya-de-boc* damunt de Bosquerós a l'alt Gironès (te. St. Martí de Llémena XLV, 109). Aqueixos noms deuen contenir tots l'apel·latiu cat. *banya*, uns alludint a un cim punxegut, la major part a altres accs., especialment la de raconades d'una vall o d'una heretat, termenada en angle agut dins una altra. *Banya*, prop de St. Hilari Sacalm, ja consta dos cops «locum de *Baynas*» en un doc. de 1337 (on *lleya* 'fer lleya' apareix escrit amb *-yn-*) (CCandi, *St. Hilari*, 166); un altre a l'Emp. (te. Cantallops xxii, 55.14). *Son Sala Banya* mall. (te. Campos) (xli, 98.15). Clot de *les Banyes* te. St. Aniol de Finestres 60

5 BANYALBUFAR

Poble de Mallorca, a la costa Nord, uns 20 k. al NO. de Palma.

PRON. MOD. *baɲəbuˈfa*, oït a Sóller (1953, xii, 120); al poble mateix i tots els veïns, 1964; confirmat per AMAlcover, *BDLC* iv, i xv, 147) Gentilici. *banyalbufarins* (Sóller, *ibid.*).

DOC. ANT. *Bayalbahar* ja apareix dos cops a la Cròn. de Jaume I (p. 142 etc.); i en quatre passatges del *Rept.*, *Bannalbahar* (50, 51, 52).

ETIM. No la donarem en el vol. I, en qualitat d'«arabisme ben conegut» (p. 12), recordant que consta com a tal a tothom i, creient recordar que tenia acceptació general l'etimologia que teníem establerta en els materials de l'obra present (d'on la qualificació d'aràbic que ja en dono en *E.T.C.* 270). Ara veiem que només se n'han publicat notes errònies, fins al punt que Asín (*Contr. Top.*) diu «arabismo indescifrado».

I és que Quadrado, desviat per una var. *Balneo Albar* de l'ed. del 1.er passatge de la p. 50 —evident contaminació curialesca— digué (520.51) «que baño de mar se interpreta», si bé ja ho rectificà, veient les altres tres grafies del *Rept.*, en «fábrica o construcción de mar» (435). I embalats per la seva autoritat, els autors d'*AlcM*, cercant-li una interpretació en àrab, diuen que ve de *baït al-bahr* 'casa de mar'. Òbviament impossible des del punt de vista fonètic, i contradit rotundament per les grafies del *Rept.* i de Jaume I.

No es pot dubtar que l'ètimon real és *Banī al-Bahbār* que podem entendre com 'els fills del mariner'.¹ Podríem admetre que vingui d'un NP, sobrenom. I en tindríem bona confirmació en el nom d'un moro *Abulbahar*, que figura en el mateix *Rept.* (42, i ed. Quadrado, 451) en el nom d'un molí: *Reba d'Algorayfa de Abulbahar*, i d'un rafal *Rabal Abulbahar*, dins el terme de Ciutat: o sigui *Abu l-Bahbār*.

Tanmateix també aquí cal tenir ben present que tant *Beni*, com *Aben* i com *Abu* (pròpiament 'pare') s'usaven, com és ben sabut, a manera d'exponents semàntics personificadors (cf. *DECat* III, 1930b37-1031 a32; *DECH* i *DCEC* II, 917.1-37): també hem de suposar que *Abulbahar* i *Bani Al-bahar* s'usarien amb el sentit 'el del mariner', 'els del mariner'. I en fi no oblidem que l'àrab, quan no recorre al *nomen unitatis* en *-a*, empra generalment el mot amb sentit plural o genèric. En definitiva, jo diria que entenien *Bani al-bahbār* amb el sentit 'els dels mariners', 'els de la gent de mar', com a designació del clan de pobladors: cosa que tant escau a la situació d'aquell poble.

¹ El tipus *a + geminada + á* és la formació més normal en àrab per als noms de professions, i per tant *bahbār* és el derivat de *bahr* 'mar' que correspon a l'home que 'en fa l'ofici'. 'Mariner' es deia també *bahri* (*RMa.* 470.8,345a), però era també (i en primer lloc) l'adjectiu («cosa del mar» tradueix